

Avançament de la nova novel·la de Ferran Garcia-Oliver

París Particular

Després d'*Oc*, publicat per l'editorial 3 i 4 el 1989, Ferran Garcia-Oliver, professor d'Història Medieval a la Universitat de València, torna a la literatura per contar-nos les seues peripècies trimestrals al seu 'París particular'.

La major part dels residents del Collège aprofitaven els caps de setmana per no moure's de l'edifici en actituds parasitàries. París per a ells no existia si no era en l'itinerari que els duia i els retornava del treball. La gent, a més, per estalviar quatre francs tendia a preparar-se el menjar en el parell de cuines que la direcció havia disposat en cada planta. Aquesta circumstància comportava que pel migdia, com també a la poqueta nit, s'hi produïra una gran concentració de joves provints dels camps de les ciències experimentals i socials l'esperit dels quals davant la restauració era molt precari. Amb la pudor dels olis immundes per a fregir creadilles congelades, els ous caiguts i les salsitxes de plàstic, no costava gens arribar a la conclusió que el millor que podíem fer era tocar el dos per tal d'inhalair aires menys corruptes.

L'avi de l'acordi, aquell primer diumenge de març, no comparegué a la Rue Muffetard amb les seues melodies primàries. Ester, que és de València, i per això parla castellà i anglès, es quedaria sense veure'l. El cos d'Ester és menut, però no així els seus ulls, que reien els romanços del Jojo, o José Bueno Martín, que és el mateix. Desenganyat de la militància política, ara té la passió del mercat, tant que només sent l'olor a peix fresc i a verdura de primera se'n va com les carabasses. La Muf, com es coneix el carrer, és l'artèria principal de l'antic barri jueu, que ara es troba al Marais. Tot i que a una i altra banda hi ha restaurants d'enganyifa, el turisme de masses no coneix el seu enrenou vital diari i sobretot el dels diumenges. Els passavolants no s'estan per a albergines ni embotits, sinó per quedar-se espantats sota l'Arc de la Défense, o passejar-se per les engines de Montmartre per si de cas apareix l'espectre d'en Picasso.

La gernació que ompli la costera de la Muf és, doncs, indígena, el parisenc que fa cua al forn i sap triar els queviures amb

què compondrà el plat dominical.

Amb el compromís de preparar un arròs caldós, segons atàviques pautes de la meua Beniopa, anàvem de paradeta en paradeta per cercar els ingredients necessaris. A París es troba de tot, d'ací la presència de restaurants de qualsevol part del món, amb establiments especialitzats que assortixen de primeres matèries la cuina més exòtica que puguem imaginar. Els mercats són prodigiosos (també alguns preus astronòmics, com el de les taronges), i els qui estimem l'art de la restauració és tot un goig passejar-s'hi entre muntanyes de fruita, verdures que encara regalimen gotes de rosada i la palpació fresca d'aquests estòmacs urbans. És ací on un es mostra directament sense subterfugis ni maquillatges, on s'aprecia de debò com desplega les xarxes de la sociabilitat i quins són els seus capteniments més espontanis. Si vaig a una ciutat desconeguda i és dia de mercat, allà m'hi trobareu, fent el badoc i deixant consumir el temps sense pressa. Als de París regna la disciplina, l'ordre, connatural a les formes que impereu en tots els tractes socials. Fins i tot els reclams guturals del mercat de la Place Aligre, situat prop de la Bastilla i que és més gran i amb preus més econòmics, queden continguts en una competició deportiva de crits sense marques espectaculars, com si les goles propietàries renunciaren, per vergonya molt parisenca, a la vociferació descordada que conduïra vers el caos i la promiscuïtat suada. La netedat pot resultar inclús excessiva per als qui no sentim la incomoditat de les deixalles naturals, si això ens permet d'aproximar-nos a la realitat vegetal de la qual provenim.

¡Què diferents dels caus de Palerm, que tanta impressió em van produir l'any anterior! Els carnisers, cridaires i raonadors, trossejaven en improvisades taules la carn a colps de ganivet i destral, que els esguitava els davantals i el rostre. Petits bassals vermellossos i pudents tacaven l'empedrat.

Dos caps de bous voltats de mosques fastigoses en sengles safates, talment una ofrena salvatge, recordaven els quadres d'Armengol. Els peixos espasa feien feredat amb els seus ulls atrabiliaris, aфонats, en perdre les cristal·lines tibantors, i per això progressaven cap a la morbidesa vaticinadora de pròximes putrefaccions. La fetor de la diversa fauna piscícola estabornia de tan furient; els seus budells sangonosos compartien el sòl amb taronges podrides, tomaques passades i fullam corrupte de verdures. D'unes enormes cassoles d'alumini sorgien els vapors de carxofes bullides, d'un acre endolcit per fulles de lloer i espècies. La proximitat de les parades feia difícil avançar per mig de l'atapeïment de la gentada, a més d'afavorir la recepció dels efluvis alimentaris, que a frec de les formatgeries anaven destrasant-me de mica en mica la resistència. A la Rue Muffetard no m'envaï mai aquella pudor mixturada palermitana, sinó tot el contrari, una harmònica combinació de olors que incitaven la gana.

Mentre Jojo s'entestà a comprar safrà autèntic, sentim el soroll d'uns instruments de vent, com el desgavell d'una banda abans que el mestre faça el colp de vareta. Seguiren uns moments de silenci, trencat de sobte pel swing d'un jazz d'Orleans tan fresc com una cama-roja. S'hi féu el rogle més de pressa que el vent. El grup estava integrat per cinc músics: un trompeta, un trombó de vares, dues guitarres i un baix. Bé, caldrà dir una joveneta amb un instrument que feia les voltes del contrabaix, per què manipulava un artefacte consistent en una safa de zenc voltada del revés, on s'havia aplicat una corda grossa que calia gratar amb la mà protegida per un guant de manobre.

Els xicots eren fins, desastrats en la roba però amb un toc d'elegància interna incontrovertible. Tots lluien barrets d'ales, tret de la xica que, amb la seua gorreta bufona, recordava els pillets de Marc Twain rodant

ARXIU

per pobles del Mississipí. Devien provenir d'alguna regió càlida dels Estats Units perquè el sol solet vïnem a veure els havia estovat les galtes d'un vermell encantador. La trompeta posava sordina i ens enamorava; la guitarra puntejava amb poca destresa però amb un cabàs de passió; la baixista era tot un raig de simpatia i l'altre guitarra treia una veu melosa, encara que amb un lleuger rogall producte del fred del matí i del son pendent. M'hi vaig adonar que un negre de veritat, sota un barret més vell que l'arna i amb un abric espartós, me'ls observava amb tota l'atenció del món, concentrat en les harmonies. De tant en tant picava de mans i en acabar la peça establia un diàleg amb la banda.

Quan la xicona deixà l'artefacte dels sons greus i es posà a cantar la rotllana engrossí encara més. Al seu sí entra una nana amb un gorret lapó que li cobreix les orelles. Ni riu ni ensenya les dents; tot són ulls i embadaliment, especula com un científic el sentit d'aquesta novetat, mentre que un altre xiquet no para de xuplar-se el caramel del dit, sense moure's, com una estàtua també en posició extasiada. Si entra el gos, cua remenant i jugarrí, els dos petitons s'espanten i busquen el recer dels majors. Tothom entndrí, i no exagere ni

vull enganyar de coenta poesia. Però la gent es mirava riallera, intercaviava comunicació i s'atrevia amb les facècies. Eren els mateixos que a l'endemà, al metro, et farien una empena i t'adreçarien una cara de mil dimonis. No existiries sinó com a entrebanc o massa anònima, ni prendrien esment teu encara que et cofares amb un capell en forma de vestrús. Tanmateix, en aquests instants mitjançats pels misteris de la música, i per l'amabilitat d'un sol tan desitjat, la gent aparcava els maldecaps i les intransigències. Alguna cosa d'imprevisible havia esbocinat la incomunicació permanent dels ciutadans, havia fet saltar pels aires els fils col·lectivitzats que mouen els engranatges de l'intercanvi social. I no ho havia provocat cap mecànica manipulable a voluntat. Els qui presenciàvem aquella manifestació espontània de cordialitat havíem engegat a dida el jo sorrrut, inamovible, neurastènic. Tothom cedia voluntàriament a l'alegria, pública, sense vels, compartida. És cert que l'episodi no tenia res d'extraordinari. Ara bé, potser d'ací derivava la sorpresa, ja que una nimiesa havia desembocat en un sentiment petit, però poderós, de felicitat, allò que sovint ens col·loca en un estat de desassossec perquè malauradament l'alegria

cada volta més la reservem per a selectes privacitats. L'alegria reconeguda, en els temps que corren, esdevé també arma corrosiva eficaç contra les argúcies del fal·laç consens social. És el sentit del ridícul, més encara, és el neguit d'obscenitat, el que ens frena constantment d'exterioritzar-la. En el seu lloc fem servir succedanis emmotllats en acudits estúpids, bromes exsangües, humor televisiu uniformat i mesquineses pornogràfiques.

El negre de veritat d'una revolada va prendre el micro, i ens n'amollà una a cavall de la marxa guapa del *rithm and blues*. Es va traure l'abric i mostrà una camisa roja, escandalosament escarlata i ornada amb un llacet negre. Saben, saben els morenos els secrets del swing i del blues, aquest do innat per conjuminar veus ondulants i sucoses, com el *Honey Hush* en què bé imitava el Joe Turner. La petita es posà a dansar. L'entesa s'havia consumat. Apluadim el cantat, que per a mi era el mànager. Vull dir, el rata que d'entrada ha de quedar-se amb la meitat dels guanys encara que la banda passa gana. Ell els ha enredat a propòsit d'una propera actuació a la Uchette, el local famós de París, que els ensolcarà definitivament pels camins de la fama. Però és fals. Una vesprada desapa-

reixerà amb la pasta perquè s'ho ha jugat tot als *troitteurs* i el favorit ha fet figa. Caldrà tornar a la rue Muffetard i prou que sabran dissimular les malaurances del músic ambulat.

La mostra de gastronomia valenciana, elaborada a l'apartament d'en Jojo, va ser un èxit, gràcies als pèsols de bona factura i a les carxofes que tenien un cor tendríssim. Confesse que el toc del safrà m'hi va desorientar per falta de costum. Els cafès els havíem de fer per la banda de l'Ile Saint-Louis. Tots els ciutadans que no havien marxat —perquè coincidia amb les vacances de la neu— es veien enxampats pel virus *boulevardier*. Quina gana del sol! Cues llarguíssimes i dòcils esperaven davant les gelateries. En aquella vesprada la llana sobrava; el vent tossut de l'Atlàntic se n'havia absentat.

Asseguts pengin-penjam als molls del Sena, amb un oratge tan temperat, podíem raonar fins i tot de l'estructuralisme, que ja és dir; això sí, delectats, pels curutxos Berthillon de xocolata i nous. José, *salao*, en demanà de bot de braç l'opinió a una xica que d'esquitllentes parava l'orella al nostre accent. I es feia un tip de riure de les nostres barbaritats. Susanna portava sis anys de residència a París; era morena i de mirada remota, la dels solitaris que busquen per les engires

del riu respostes al perquè de viure en un lloc com aquest, lluny de Barcelona. Jo l'haguera feta cantant d'un grup de folk per la seua melena i la faldilla volandera, però la seua professió era el ball i enyorava un dia marxar a Nova York.

És la gràcia dels encontres fortuïts, en l'instant que observem els pescadors de canya, concentrats en el suro i diria que poc destres. Quan el fil entra en el meu camp visual, copat per un raig de sol, s'il·lumina, tibet, de maragda fulgurant. Ara l'aigua del Sena és soma, però quan passen els *bateaux mouche* mig plens de turistes, ens duen fins a la riba el lleu xarboteig de coixinets d'escuma que es desfan contra el pal inclinat del moll: s'ha trencat el riell de llum sobre el riu i els ànecs semblen de joguina. Els arbres laberíntics de pedra sostenen l'absis de Notre Dame, si bé el desig parteix cap a la Tour Saint Jacques, a cercar la companyia dels pelegrins mil·lenaristes de totes les sendes i els dreteres que portaven a Roma, Jerusalem i Compostel·la. El desig, de camí, s'estotja en la pell d'una dona, més manyaga que escàpola, que em cantara a cau d'orella *Only the Lonely* del Roy Orbison per exemple, i, estés al sol, em deixava ajocar el cap en les seues cuixes, una miconna suades dins les malles ratllades de blau i negre. I la guitarra al costat per a obsequiar-la al meu torn amb... *Mariners de Ribera* del Gato Pérez, que em vaig posar a taral·lejar i a fer oportunes traduccions a en

Jojo, desconcertat perquè en català també es pogueren cantar ritmes calents.

Susanna se n'anà com va aparèixer, imperceptiblement, amb un adéu prenyat del desig que l'atzar tornara a jugar a favor nostre. Deixàrem el moll i ens apropàrem al pont de l'illa atrets de nou per més música, en aquest cas la d'un mestre interpretant Mozart. A la peça enregistrada del conegut quintet per a clarinet i cordes en *la major* acobla el seu instrument llarguerut, que bufa fent carasses agriaïdes. Les notes rioleres complauen els vianants que comparteixen l'atenció entre la melodia i els jocs malabars de patiners adolescents. Les monedes d'un o cinc francs se'ls reparteixen sense esperit de competència el concertista de carrer i els *skaters* endimoniats, que tracen una llambresca geometria de peus entre pots de coca-cola ben arrengrats i sobre una rampa de vertigen.

Xei!: el pescador sent la batzegada que li transmet l'ham. Estira de la canya i, de dalt del pont estant, ens enxisa el peix de plata en dansa convulsa, impotent de defugir el parany. Els xiscles dels gavians són de gelosia.

París se'ns feia assequible, a mida, mentre llanguien les llums, en realitat un degoteig melós. El cel posava una diadema de porpra a la catedral, perquè el vent era un isard que pentinava un ramat dispers de núvols. Suavitats. Ens picava l'ull de la primavera.

Ferran Garcia-Oliver

